

Az Országos Széchényi Könyvtár bemutatóján szerepelt könyvtári számítógépes programok ismertetése

A TMT előző, 4. számában tett ígéretünket betartva az alábbiakban bővebben ismertetjük az Országos Széchényi Könyvtár bemutatóján (1991. február 14–15.) szerepelt könyvtári számítógépes programokat.

Bernhardt katalóguskarton számítógépre és hatékonyabb sokszorosításhoz

Felhasználási terület: cédulakatalógusok

Készítő: Bernhardt GmbH D-6926 Kirchart

Forgalmazó: Cavalloni, Bp., Csap u. 14/A, 1222

Ár: árjegyzék szerint MNB-átszámítással

Referenciahely: Németország számos könyvtára (Magyarországon bevezetés előtt áll)

Az ábcérend szerinti bemutatás az első helyen tulajdonképpen nem is programterméket ismertet, hanem egy hozzá való kelléket, amely azonban nagyon hatékonyra teszi a katalóguscédulák többszörözését, akár számítógéppel, akár másológéppel végzik ezt a műveletet. Lényege, hogy a szabványos méretű katalóguskarton perforált ívekből választható szét, az ívekre pedig kényelmesebb, gyorsabb a nyomtatás, a másolás, mint a külön-külön cédulákra. A kínálat:

a) Számítógép-nyomtatóba fűzhető katalóguscédula-leporellő perforálva, nyárshoz lyukasztva, sliccelve.

b) Négy, illetve nyolc cím egyidejű másolására alkalmas, 190 vagy 250 g/nm minőségű kartonok a másológépeken való futtatáshoz – szintén lyukasztva, perforálva, sliccelve.

CD-ROM kiadói rendszer

CD-ROM-forgalmazás

Felhasználási terület: könyvtári szolgáltatás, oktatás, tudományos tevékenység stb.

Készítő: TUDORG Informatikai és Szervezési Vállalat, Bp., Bláthy O. u. 6–8. 1098

Ár: az egyedi szolgáltatástól függően

Referenciahely: TUDORG

A TUDORG Informatikai és Szervezési Vállalat abból a célból hozta létre az első magyarországi CD-ROM/WORM szolgáltató irodát, hogy segítse a hazai adattulajdonosokat saját CD-ROM-kiadványuk létrehozásában. Szolgáltatásai a CD-ROM-kiadás minden fázisára kiterjednek, ún. CD-ROM/WORM

- ▶ megvalósíthatósági tanulmány készítése;
- ▶ adatrögzítés:
 - billentyűről mágnesszalagra,
 - lapolvasóval (színes és fekete-fehér),
 - videokamerával,
 - karakterolvasás (OCR);
- ▶ adatkonverziók a különböző alkalmazói programok formátumai között;

▶ adatbázis-építés:

- felhasználói felület meghatározása,
- szerkezettervezés,
- feltöltés;

▶ CD-ROM-szimuláció és optimalizálás;

▶ CD-ROM mesterszalag-generálás;

▶ CD-ROM lemezgyártás.

A TUDORG Vállalat az EURO CD magyarországi vezérképviselője és az OCLC képviselője. E két cég termékeiből a TUDORG-nál azonnal beszerezhető 115-féle CD-ROM, 168-féle rendszeresen megjelenő termék pedig előfizethető.

A bemutatóra az első magyarországi CD-ROM lemezt hozták el, ezen három adatbázis van: az *Erdélyi szótörténeti tár* egy 20 ezres szelete, a szegedi József Attila Tudományegyetem Központi Könyvtára katalógusának 45 ezer címléírása és kb. 30 db fekete-fehér és színes kép annak illusztrálására, miként lehet MikrosIS programmal a szöveges adattálmányhoz igényes ábramelléleteket is CD-ROM-on tárolni.

COCTEL programcsomag

Felhasználási terület: banki, kereskedelmi stb. szolgáltatások elérése személyi számítógéppel

Készítő: Metavideotex (Franciaország)

Forgalmazó: Lézer Kft., Bp., Kenyeres u. 28. 1034

Ár: ?

Referenciahely: Franciaországban több millió előfizető, Magyarországon bevezetés alatt.

A COCTEL programcsomag IBM-kompatibilis számítógéppel naprakész információt szolgáltató telefonvonalon keresztül.

A szolgáltató megszerkesztheti az adatbázist, amelyhez a telefonvonalon kapcsolt MINITEL készülékeken keresztül férhet hozzá, és menürendszerben kérdezhet adatokat.

Ezzel az eszközzel gyakorlatilag minden szolgáltatás a vásárlástól, a banki vagy tőzsdei műveletekig megoldható, és helytől függetlenül elérhető.

A program szolgáltatásai: TELETEL szabványos, szöveges és grafikai szerkesztési mód; jelszavas védelem; adatbázis szerkesztése laponként; ASCII-formátumú adatbázisegységek létrehozása; MINITEL állomásról definiálható lap, amely szerkeszthető és jelszóval védett.

Ez a rendszer a lehetséges és (a franciaországi immár mindennapi használat nyomán) talán nálunk sem olyan távoli jövőbe kínált bepillantást. Könyvtári alkalmazhatóságát kevésbé hangsúlyozták, pedig talán éppen a segítségével lehet majd összekötni otthoni számítógépünket a könyvtárak, információszintezetek adatközpontjaival.

Desire

Felhasználási terület: állománygyarapítási nyilvántartás

Készítő: Novák István (OSZK-KMK Könyvtártudományi Szakkönyvtár)

Forgalmazó: Referens: Fazokas Eszter, OSZK-OMK Könyvtártudományi Szakkönyvtár. Postacím: Bp., 1827

Ár: ?

Referenciahely: OSZK-KMK Szakkönyvtár

A MikroSIS-alapú program az állománygyarapítási adminisztrációt könnyíti meg. Szolgáltatásai: a beszerzendő dokumentumok gépi nyilvántartása, keresés a fő adatelemek szerint, a beszerzési folyamat nyomon követése a beszerzési javaslatoktól kezdődően a dokumentumok beérkezéséig.

Kereshető adatelemek: a beszerzési folyamat állapotára vonatkozó keresési kulcsok (*d*: beszerzési javaslat, *f*: folyamatban levő beszerzések, *b*: már beérkezett dokumentumok, *n*: nem rendeljük), szerző/szerkesztő, cím, a kiadás helye, kiadó, a kiadás éve, ISBN, sorozat, rendelési szám, a dokumentum nyelve, tárgyszó, forrásország, "emlékeztető" kód, tárgyszavak, a beszerzési forrásra vonatkozó kulcsok (*k*: köteles példány, *scs*: saját csere, *ncs*: a nemzetközi csereosztályról beérkező, *v*: közvetlen vétel, *r*: rendelés, *a*: ajándék), a rendelés/kérés negyedévé, a beérkezés időpontja, a cserepartner azonosító száma.

Az adatbázis tetszés szerinti adatelemek szerint rendezett, különböző megjelenítő formátumú jegyzékek előállítására is alkalmas.

A KMK Könyvtártudományi Szakkönyvtárának Desire-adatállománya jelenleg megközelítőleg 2500 rekordot tartalmaz.

FINESSE 3.1 magyar nyelvű kiadványszerkesztő program

Felhasználási terület: folyóiratok, kézikönyvek, katalógusok, árlisták, termékmertető, reklámanyagok, szórólapok, meghívók, jelentések, beszámolók, leírások készítése

Készítő: LOGITECH, Svájc. (A magyar verziót a Recognita Rt. megbízásából az AXIS Kft. készítette.)

Forgalmazó: kizárólagos importőrként az SZKI Recognita Rt. Belföldi forgalmazói: Recognita Rt. 1011 Budapest I., Donáti utca 35-45.; AXIS Számítástechnikai Kft., 8000 Székesfehérvár, Táncsics M. u. 2.

Ár: 40 000 Ft + ÁFA

Referenciahely: eddig (1990. szept. 1-jétől) kb. 100 üzembe helyezett program, többek között az OSZK-ban.

A program a bemutatótól eltérő időpontban működés közben Székesfehérvárott, az AXIS Kft. telephelyén tekinthető meg.

A FINESSE program segítségével szövegek, képek, rajzok, fotók, grafikonok nyomtathatók együtt tetszőlegesen elhelyezésben.

Új szolgáltatásai egy szövegszerkesztő programhoz képest:

- ▶ teljes magyar (CWI) ékezetes betűkészlet használata többféle betűméretben, típusban és szedési stílusban;
- ▶ a képi anyagok és a szövegek teljesen szabad kombinációja;
- ▶ nyomtatás előtt a képernyőn is megnézhetjük, hogy a megformált kiadvány megfelel-e igényeinknek;
- ▶ a kézi optikai beolvasó (szkenner) közvetlen használata 100, 200, 300, 400 dpi (pont/inch) felbontásban;
- ▶ a FINESSE programcsomag és a kézi szkenner kezelése rövid időn belül elsajátítható, megtanulható;
- ▶ magyar nyelvű – oktató- és referenciárészből álló – felhasználói kézikönyv;
- ▶ Symbol betűkészlet kis és nagy görög ábécével, matematikai jelekkel;
- ▶ index betűkészletek alsó és felső indexeléshez (CWI és Symbol);
- ▶ automatikus szóelválasztás sor végi törlésekor 12 nyelv (köztük a magyar) helyesírása alapján;
- ▶ kezeli a PostScript-lézer-mátrix nyomtatók többségét;
- ▶ a szövegszerkesztők közül a Wordperfect, MsWord, Wordstar, GemWrite, 1st Word+ programok fájlformátumának felismerésére és kezelésére alkalmas, ezenkívül minden ASCII típusú fájl is képes beolvasni;
- ▶ a FINESSE-be IMG, PCX, PCC, TIFF és GEM formátumú grafikus képeket lehet betölteni.

A FINESSE nagyon hasonlatos a Ventura kiadványszerkesztő programhoz, szolgáltatásaiban alig marad el mögötte, ezzel szemben az ára mintegy egy-negyede a Venturáénak.

HUN

Felhasználási terület: információ-visszakeresés, bibliográfia, permutált index, ETO-index, SDI figyelemfelhívólap-készítés

Készítő: Horváth Ádám (OSZK, fejlesztési osztály)

Forgalmazó: Horváth Ádám, Bp., 1827

Ár: a kiépítéstől függően: 49 000, 59 000, ill. 69 000 Ft

Referenciahely: OSZK Hungarika dokumentációs osztály, Magyarágkutató Intézet, Nemzetközi Hungarológiai Központ

A rendszer fő jellemzői: a címléírásokat az érvényes hazai könyvtári szabványoknak megfelelően jeleníti meg; mindenféle dokumentumtípus leírására alkalmas; analitikus feltárásokat (köztük akár egy folyóiratban megjelent tanulmányról szóló ismertetést) tud megjeleníteni; az adatokat úgy tárolja, hogy minden egyes adatelemhez (pl. főcím, párhuzamos cím, egyéb címadat stb.) külön-külön hozzá lehet férni. A rendszernek erre a magjára olyan szolgáltatások épülnek, amelyekkel az egyes tételek bibliográfiai füzetekbe szervezhetők. A rendszerhez

tartozó külső programokkal a tárolt adatok SDI figyelemfelhívó lapokra kerülhetnek, illetve permutált és ETO-indexek készülhetnek belőlük.

A HUN adatlapos feldolgozásra alkalmas. Ehhez az adatlapok egész rendszere áll rendelkezésre. A felhasználó kiválaszthatja közülük, vagy a minták alapján maga szerkesztheti meg a számára megfelelő adatlapot, adatlapokat.

A HUN esetében az ISIS valamennyi hagyományos funkciója változatlanul a felhasználó rendelkezésére áll, kiegészítve a különféle outputok előállítását megkönnyítő, előre elkészített nyomtatási formátumokkal.

HungALIS

Felhasználási terület: integrált könyvtári információs rendszer

Készítő: Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem Központi Könyvtár, Bp. IX., Zsil u. 2. 1093 TELEINFOTÉKA Kft.

Forgalmazó: ua.

Ár: l. 1. táblázat

Referenciahely: Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem Központi Könyvtár

A rendszerben a KÖNYVTÁRI MENEDZSMENT és INFORMÁCIÓSZOLGÁLTATÁS feladatai egymásra épülnek. A dokumentumok feldolgozása során nemcsak a könyvtárvezetés és -működés, hanem az olvasók és a távoli terminálok előtt ülő felhasználók számára is sokrétű, különböző szempontból visszakereshető információk állnak rendelkezésre.

1. táblázat

A HungALIS árai

Modul	Ár	Tartalom
Állománygazdálkodás, feldolgozás	500 000 Ft + 25% ÁFA	Dokumentumkezelés, bibliográfiai leírás, dokumentálás, katalóguskártya-készítés
SDI	200 000 Ft + 25% ÁFA	Profilszerkesztés, megrendelői nyilvántartás, postázás
Kölcsönzés	200 000 Ft + 25% ÁFA	A beiratkozott olvasók nyilvántartása, kölcsönzés, előjegyzés, hosszabbítás, felszólítások automatikus kezelése
Statisztika, leltár	100 000 Ft + 25% ÁFA	Az állomány-nyilvántartáshoz szükséges valamennyi bizonylat online és offline szolgáltatása, munkateljesítmény-statisztika
Összesen	1 000 000 Ft + 25% ÁFA	

IBAS IV – BIBLIO Integrált könyvtári feldolgozó rendszer honosított változata

Felhasználási terület: bibliográfiai feldolgozás, kölcsönzés, szerzeményezés

Készítő: C.I.S. COMPSAT (Németország)

Forgalmazó: S.B.T. – Országos Idegennyelvű Könyvtár, Bp. V., Molnár u. 11. 1056

Ár: árjegyzék szerint, konfigurációtól és a vásárolt munkahelyek számától függően

Referenciahely: OIK, Budapest, továbbá a német nyelvterületen harmincnál több intézmény, városi könyvtár, köztük a Staatsbibliothek Berlin.

A rendszer egy microVAX III számítógép által vezérelt hálózaton VT 320 terminálokkal, VMS operációs rendszerben üzemel. A magyar ékezeteket és betűket a Hungarian V2.0 szabvány szerint kezeli.

Az osztott feldolgozáson alapuló rendszerben az egyes feldolgozási egységek információtartalmát speciális azonosító kapcsolja össze, amely lehetővé teszi a dokumentumok pontos azonosítását, egységes kezelését és az áttérést a vonalkódos nyilvántartásra.

A rendszer az állománygazdálkodás, feldolgozás, témafigyelés (SDI), kölcsönzés és statisztikakészítés, valamint a leltározás munkafolyamatait támogatja. A könyvtárosok munkáját – többek között – az automatikus központozás, a katalóguskártya-nyomtatás, a rendszerbe került információk többszöri felhasználásának lehetősége révén könnyíti meg.

A visszakereső rendszer magyar, angol, német nyelven kommunikál a felhasználóval. A "hagyományos" visszakeresési szempontok mellett (szerző, cím, nyelv, sorozat, évszám, periodika) többféle tematikus keresési lehetőséget is kínál a tudománynak megfelelő tárgyszórendszer segítségével.

A HungALIS rendszer egészének, illetve egyes moduljainak átvétele esetén a forgalmazók az egyetemi, megyei könyvtárak és regionális központok számára egyedi árendeményt nyújtanak az egységes könyvtári rendszer kialakítása érdekében.

Az IBAS-BIBLIO az első olyan személyi számítógépes program, amely komplett rendszerben egyesíti a számítógépesíthető könyvtári feladatokat.

Az alaprogram az IBAS IV., amely a legújabb (V. generációs) adatbázis-kezelő és fejlesztő rendszerek közé tartozik, s mint ilyen, a lehető legrugalmasabb adatszerkezetek felépítését engedi meg. A felhasználás folyamán felmerülő változtatási igények kielégítésére is egyszerű megoldásokat kínál.

A BIBLIO IV. a fenti fejlesztőrendszerrel készített program a bibliográfiai feldolgozás, kölcsönzés, szerzeményezés feladatait oldja meg egy munkahelyes vagy hálózati alkalmazásban. A felsorolt alkalmazá-

sok természetesen nem kötelező és kizárólagos lehetőségek. Létezik periodika-nyilvántartási és érkeztető alkalmazása is.

A BIBLIO a németországi MAB-szabvány szerinti dokumentumfeltárára készült. Ezt az OIK a magyar szabványhoz igazította. A kölcsönzési rész is jelentős változtatásokon ment át.

A modulszerű felépítésből következően az adat-szerkezetet nagyon tág határok között lehet módosítani.

A számítógéppel kapcsolatban semmiféle különleges követelmény nincs; a szokásos PC AT (640 kb-át memória), legalább DOS 3.3 és – természetesen – NOVELL-, esetleg UNIX-hálózat kell hozzá, de ezek hiányában a számítógépek a soros (serial port) interfészen át is összekapcsolhatók.

Az OIK munkacsoportja jelentős munkát végzett a rendszer magyar nyelvű és a magyar könyvtári szabványokhoz igazodó változatának kidolgozásával. Az esetleges szélesebb körű honosítás érdekében a megyei könyvtárak egyesülésének munkacsoportja a közeljövőben végzi el a rendszer tesztelését. Hazai viszonylatban szokatlanul magas ára miatt azonban vélhetően komoly alku kellene tömeges elterjedéséhez.

IKB adatbázis

Felhasználási terület: időszaki kiadványok bibliográfiai feldolgozása, jegyzékek, bibliográfiák, katalógustételek előállítás

Készítő: Nagy Zsolt és Tar Katalin

Forgalmazó: OSZK gyarapító és feldolgozó főosztály, Bp., 1827

Ár: a rendszer használatához szükséges program: 5000 Ft; az adatbázis éves előfizetési díja: 18 000 Ft

Referenciahely: OSZK Magyar Nemzeti Bibliográfia. Időszaki Kiadványok szerkesztősége (431. szoba)

Az IKB adatbázis számítógépes rekordok formájában tartalmazza a Magyarországon kiadott és az Országos Széchényi Könyvtárba 1986-tól köteles példányként beszolgáltatott periodikumok bibliográfiai és besorolási adatait. Az új indulású és új címen megjelenő kiadványokról készített rekordok 1991-től floppylemezek is megrendelhetők. A floppylemezek fogadásának és kezelésének feltételei:

▶ IBM-kompatibilis személyi számítógép, legalább 20 Mb-ajtos merevlemez-egység, EGA vagy EGA-csatolókárttyával működő képernyő, EPSON mátrixnyomtató-család (LX 850, FX 1050)

▶ MicroISIS 2.3 program

▶ az OSZK-ban kifejlesztett karakterkezelő, képernyő-megjelenítő és nyomtatóprogramok.

A programrendszer szolgáltatásai:

1. Gyors, megbízható tájékozódás és keresés a kiadványok leglényegesebb bibliográfiai és besorolási adatai alapján.
2. Katalógusépítésre alkalmas, teljes bibliográfiai leírást tartalmazó és rövidített bibliográfiai tételek előállítás szabványos formában. A teljes bibliográfiai tételek megfelelnek a leíró katalógusok

számára főtételnek, a rövidített bibliográfiai tételek alkalmasak közreadói, szak- és földrajzi, ISSN- vagy helyrajzi katalógus szerkesztésére.

3. Kiadvány-előállítás: a program által szerkesztett tételekből jegyzékek, bibliográfiák állíthatók elő.

KATAL

Felhasználási terület: katalógusépítés, cédula-nyomatás

Készítő: Sipos Márta, Ungváry Rudolf, Klefner Ferenc (Országos Széchényi Könyvtár)

Forgalmazó: OSZK-KMK oktatási és módszertani osztály, 1827 Bp. I., Budavári Palota F épület (645. szoba)

Ár: 25 000 Ft

Referenciahely: OSZK könyvfeldolgozó osztály

A KATAL könyvek – magyar és nemzetközi szabványoknak megfelelő – bibliográfiai tételeinek elkészítésére és katalóguscédulák nyomtatására alkalmas programrendszer.

A MikroISIS szolgáltatásait egészíti ki, felhasználva bővítési lehetőségeit. Ezzel párhuzamosan a MikroISIS-t változatlanul fel lehet használni.

A teljesen szabványos leírási és katalóguscédulaformátum "mélyszerkezete" olyan összetett problémákat vetett fel, amelyeket pusztán a MikroISIS alapszolgáltatásainak igénybevételével nem lehetett megoldani. Ezért egészítette ki az OSZK ezt a Magyarországon könnyen beszerezhető programcsomagot olyan programrészlettel – ez a KATAL –, amely a szabványok előírásait megvalósítja.

A programrendszerrel (amelyet 1990 januárjától használnak az OSZK-ban)

- ▶ a bibliográfiai és katalógustételek adatai adatelemenként elkülönítve vihetők be, javíthatók, szerkeszthetők, lemezre átvihetők, cédulaformátumban nyomtathatók és a képernyőn kiírathatók;
- ▶ visszakereshetően tárolhatók, a keresés eredménye megjeleníthető.

A szabványos bibliográfiai, illetve katalógustételeket minden EPSON-kompatibilis mátrixnyomtatón ki lehet nyomtatni. A formátum a szabványos katalóguscédula méretét követi, de a tördelési paraméterek (a sorok hossza, száma stb.) kívánság szerint változtathatók. A rendszerhez lézernyomtatót vezérlő modul is csatlakozik, amely Hewlett-Packard-kompatibilis nyomtatókat kezel.

A képernyőn a kiírás – bizonyos korlátozásokkal – a mátrixnyomatásnak megfelelően történik.

A megjelenítési és minden egyéb KATAL-művelet alapváltozatában ott szerepel a MikroISIS keresési almenüjében.

A KATAL elsősorban a könyvtárak és dokumentációs szervezetek katalógusépítő munkáját támogatja. Szabványos katalóguscédulák állíthatók elő vele a leíró katalógusokhoz, beleértve az utalócédulákat is, minthogy a KATAL meghatározott sorrendben és szabványos központozási jelekkel ellátva automatikusan jeleníti meg a bibliográfiai és katalógusjelölési adatelemeket. Bibliográfiák előállítására

korlátozottan alkalmas. A bevitt tételek állománya adatbázisként is használható, a MicroISIS információkereső rendszerrel az adatállomány lekérdezhető.

KARDEX

Felhasználási terület: komplex folyóirat-nyilvántartás

Készítő: Tankó István, Nagy László (KLTE Egyetemi Könyvtár)

Forgalmazó: Kossuth Lajos Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár, Debrecen, Pf. 39. 4010

Ár: 20 000 Ft + ÁFA

Referencialhely: KLTE Egyetemi Könyvtár

A rendszer az ISIS 2.3 fejlesztésére épül. A célprogram nem köt le semmilyen ISIS-funkciót, mind egyikük minden korlátozás nélkül használható.

A rendszer IBM PC XT/AT kompatibilis egyedi gépeken, NOVELL- és DECNET-hálózaton egyaránt működik. Így:

- ▶ fogadja és kezeli az Időszaki Kiadványok Bibliográfiájának az Országos Széchényi Könyvtárban kialakított és rendszeresen karbantartott rekordjait;
- ▶ saját, önálló leírásokat készít (az MSZ 3424/2-82 szabvány szerinti ISO-formátumú bibliográfiai tételeket állít elő);
- ▶ kurrens nyilvántartást vezet a könyvtár előfizetett, köteles példányként kapott, csere és ajándék folyóiratairól (kardexfunkció);
- ▶ nyilvántartja az előző évek lezárt és hiányos évfolyamait, állományadatokat kezel (beleértve a hiányok pótlásának lehetőségét is);
- ▶ az egyes folyóiratpéldányok sorsát bibliográfiai, állományi és kardex szinten, egységes rendszerben követi.

Könyvadatbázis

Felhasználási terület: közművelődési könyvtárakban a Magyarországon kiadott könyvek online katalógusaként

Készítő: Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, Bp., Szabó Ervin tér 1.

Forgalmazó: ua.

Ár: 6 Ft/tétel, közös vásárlás esetén jelentős kedvezmény

Referencialhely: –

Az adatbázis jelenleg a Magyarországon 1964–1989 között megjelent és a közművelődési könyvtárak gyűjtőkörébe tartozó mintegy 55 000 könyv bibliográfiai adatait tartalmazza.

A könyvek visszakereshetők

- ▶ a szerzőségi közlésben szereplő nevek és ezek egységesített alakja, illetve névváltozataik;
- ▶ a főcím, párhuzamos címek, eredeti címek, valamint ezek minden egyes szava;
- ▶ a kiadási év, kiadó, megjelenési hely;
- ▶ a sorozatcím, ISSN;
- ▶ ISBN és
- ▶ ETO-jelzetek szerint.

A tárolt adatok a jelenleg érvényes bibliográfiai leírási szabványnak megfelelően jeleníthetők meg.

A besorolási adatok és utalók az érvényes szabványoknak megfelelően készülnek.

Az adatbázisból automatikusan szabványos katalóguscédulák készíthetők. Az adatátvitel más könyvtári programok számára (pl. békéscsabai kölcsönzőrendszer – KTRKS –, MikroISIS) is meg van oldva.

Az adatbázis építése során "melléktermékként" keletkezett a kb. 80 000 személy egységesített nevét és névváltozatát tartalmazó belső kiadvány.

Az adatbázist a TEXTAR program kezeli.

Az adatbázis folyamatosan épül, évi növekménye 2500–3000 tétel. Várhatóan 1991 első negyedének végére válik naprakésszé.

KTLELT

Felhasználási terület: állomány-ellenőrzés

Készítő: Szalay Attila (Hunorg Kft.)

Forgalmazó: Könyvtári Egyesülés, Békéscsaba, Derkovits sor 1. 5601

Ár: 25 000 Ft + ÁFA

Referencialhely: Békéscsaba, Megyei Könyvtár

A programcsomag a hagyományos állomány-ellenőrzési módszert váltja fel. A békéscsabai megyei könyvtár ezzel a rendszerrel végezte 1990. évi állomány-ellenőrzését.

A program elvileg tíz különböző típusú dokumentum leltározását teszi lehetővé. Ez a korlát abból fakad, hogy a dokumentumok típusának jelölésére egyetlen számjegy van. A program szempontjából lényegtelen, hogy vonalkóddal ellátott vagy kódolatlan anyagot kezel-e. (A vonalkódnak viszont a KTRKS által megkövetelt struktúra szerint kell felépülnie.)

Lehetőség van külső adatgyűjtő (pl. PSION) alkalmazására is. A program a leltározás során a többkötetes dokumentumokat külön kezeli. Az állomány-ellenőrzés végén azokról a többkötetes művekről kapunk jegyzéket, amelyek a leltározás során előfordultak. Az önálló kötetként nyilvántartott művek közül viszont csak azok kerülnek ideiglenes hiánylistára, amelyekkel nem találkoztunk. Ha ez utóbbi adatbázisból a leltárkönyvek alapján szelektáljuk a már törölt dokumentumokat, megkapjuk a tényleges-hiányt.

KTRKS

Felhasználási terület: kölcsönzés-nyilvántartás

Készítő: Szalay Attila (Hunorg Kft.)

Forgalmazó: Könyvtári Egyesülés, Békéscsaba, Derkovits sor 1. 5601

Ár: 20 000 Ft + ÁFA

Referencialhely: Szombathely, Berzsényi Dániel Megyei Könyvtár

A KTRKS a kölcsönzés nyilvántartására alkalmas programcsomag. E funkciójából adódóan tárolja az olvasók és az általuk kikölcsönzött dokumentumok adatait. Lehetőséget ad a könyvtári állomány nyilvántartására is (a dokumentum adataihoz képest nem a

teljesség igényével). Ez utóbbi funkció leginkább azt a célt szolgálja, hogy a leltári szám alapján nyilvántartott és a kölcsönzés funkcióban e formában megjelenő dokumentum szerzője és címe külső segédeszköz nélkül azonnal rendelkezésre álljon.

A kölcsönzést, mint fő feladatkört, az alábbi könyvtári jellegű adatszolgáltatások egészítik ki:

- ▶ előjegyzés,
- ▶ keresés leltári szám alapján,
- ▶ keresés szerző, cím alapján,
- ▶ különféle elemzések,
- ▶ felszólítások,
- ▶ a hosszabb ideje nem kölcsönző olvasók, ill. azonos foglalkozásúak jegyzéke,
- ▶ az aktuális évre át nem iratkozott olvasók törlése,
- ▶ az adatbiztonságot szolgáló mentés, visszatöltés.

Leltári nyilvántartó és ellenőrző rendszer

Felhasználási terület: állománybavétel, törlés, állomány-ellenőrzés

Készítő: Oláh Nándor

Forgalmazó: ÉGSZI TISZA, Debrecen, Petőfi tér 10. 4025

Ár: 70 000 Ft + ÁFA

Referenciahely: Hajdú-Bihar Megyei Könyvtár, Debrecen

A rendszer IBM PC XT/AT típusú, vagy azzal kompatibilis számítógépre készült, az MS-DOS vagy PC-DOS 3.30 vagy afölötti verziójára alapozva.

A rendszer célja:

- ▶ a dokumentumok egyedi és csoportos leltári nyilvántartása,
- ▶ a gyarapodások és törlések gépi nyilvántartása,
- ▶ a dokumentumok tartalmi és értékbeli megoszlásának különböző szempontú kigyűjtése, nyomtatása,
- ▶ a meglévő rendszerekhez (vonalkódos kölcsönző, TEXTAR) való illeszkedés és állomány-ellenőrzés.

Libsys 2000

Felhasználási terület: kölcsönzés-nyilvántartás

Készítő: INTERFLEX Kft. Bp., Zsil. u. 3-5. 1093

Forgalmazó: ua.

Ár: 150 000 Ft + ÁFA; kétdolgos változatban 186 000 Ft + ÁFA

Referenciahely: Somogyi Könyvtár, Szeged

A Libsys 2000 kölcsönzés-nyilvántartó rendszer mind az olvasókat, mind a dokumentumokat vonalkóddal azonosítja, ehhez a kóddal ellátott öntapadó címkéket is elkészíti.

Az adatbázis feltöltése folyamatos, tehát a számítógépes kölcsönzés-nyilvántartás bevezetéséhez nem szükséges az állományt előre feldolgozni. A rendszer szolgáltatásai:

- ▶ figyelmeztető felszólítások a kölcsönzési idő lejártáról,
- ▶ jegyzékkészítés az olvasónál lévő dokumentumokról,
- ▶ havi és évi statisztikai jelentések,
- ▶ előjegyzések kezelése.

A Libsys 2000 – hálózati kiépítés nélkül – kétdolgos működésre is képes; ekkor az egyik gép csak visszavétellel foglalkozik. A készítő egyedi speciális igények teljesítésére is vállalkozik a program alakításában. Igény szerint hálózati rendszerbe telepíti a programot.

MANCI – Magyar és Nemzetközi Cikkadatbázisa

Felhasználási terület: könyvtártudományi szakirodalom feltárása

Készítő: OSZK KMK Könyvtártudományi Szakkönyvtár, Bp. 1827

Referens: Pappné Farkas Klára

Forgalmazó: ua.

Ár: 4000 Ft + 25% ÁFA éves előfizetés

Referenciahely: 11 előfizető, többek között az ELTE Könyvtártudományi Tanszék, Országgyűlési Könyvtár

Az adatbázis MikroISIS rendszerben 1986-ig visszamenően tartalmazza a teljes magyar könyvtártudományi folyóiratcikk-bibliográfiát és a könyvtártudományi szakkönyvtárba járó külföldi folyóiratokból válogatott cikkek adatait.

Működéséhez IBM-kompatibilis PC/XT/AT számítógép és a MikroISIS 2.3 változata szükséges.

Visszakeresni az adatbázisban deskriptorok, kiemelt kulcsszavak, szerzők, testületek és intézmények neve szerint, valamint a cikk nyelve, a megjelenés éve és a tárgyszó szerint lehet.

Felhasználható a könyvtártudományi folyóiratcikkek katalógusaként és az adatbázisok kezelésének oktatásában.

Az adatbázis 1991. január elsején 11 000 rekordot tartalmazott.

Aktualizálása negyedévenként floppyn történik.

PCLIB komplex könyvtári rendszer PC-re és Novell-hálózatra

Felhasználási terület: katalogizálás, kölcsönzés-nyilvántartás

Készítő: Tóth Ferenc, Teleinfotéka Kft.

Forgalmazó: Teleinfotéka Kft., Bp. I., Gyorskocsi u. 5-7. 1011

Ár: 50 000 Ft; a Novell-hálózati változat: 70 000 Ft

Referenciahely: a) SZKI könyvtár, SZKI-levelezés és lebonyolítás. (A termék 1991-ben készült el, januárban az INFOTÉKA-klub húsz tagkönyvtára kapta meg installálásra.)

b) a Novell-hálózati változat: Pénzügyi és Számviteli Főiskola Könyvtára, Bp. (A termék 1991-ben készült el, januárban az INFOTÉKA-klub négy tagkönyvtára kapta meg installálásra.)

A PCLIB – a deziderálás kivételével – az összes könyvtári tevékenységet támogatja. Gyors és kényelmes a címeírásban, a dokumentálásban, a kölcsönzésben és az állomány-nyilvántartásban.

Az adatbevitel ablakos HELP-ekkel és adatáttemelésekkel könnyíti meg az egyszer már bevitt informá-

ciók gyors és biztonságos újrafelhasználását. Kölcsönző- és katalóguskártyákat nyomtat, statisztikákat készít.

A PCLIB ISIS Pascal nyelven kifejlesztett komplex rendszer, amely alatt az adatkezelést a CDS/ISIS 2.33 PC-s verziója végzi.

A PCLIB DOS operációs rendszer alatt működik. A felhasználói jogosultságokat ISIS-szinten kezeli.

PERIODIKA

Felhasználási terület: időszaki kiadványok nyilvántartása, feldolgozása, feltárása

Készítő: Simon András

Forgalmazó: Balassi Bálint Nógrád Megyei Könyvtár, Salgótarján, Pf. 18. 3101

Ár: 31 250 Ft

Referenciahely: Hajdú-Bihar Megyei Könyvtár, Pest Megyei Könyvtár

A PERIODIKA nyilvántartó és kereső programrendszer rendkívül rugalmas, könnyen kezelhető. Megoldja: a kurrens és kötött periodikák, ill. hiányaik praktikus nyilvántartását; a kurrens és bekötött hiánykezelésnél elősegíti a pótlásokat a periodikák közötti előzmény-, ill. jogutólvizonyok rögzítését, többes példányok esetén az egyes példányok sorsának figyelemmel kísérését, a tárgyév egyszerű, gyors zárását, a tárgyszavas feltárást, a különböző jegyzékformátumú adatkeresést (pl. bibliográfiai leírásra kínál lehetőséget).

A programrendszert egyszerű felépítése révén önálló olvasói használatra is alkalmas. Kódszótárai révén a gépelési, rögzítési hibák előfordulását, a tárolás helyigényét pedig az azonos adatok egyszerű bevitele és többszöri felhasználhatósága révén csökkenti. A kódszótárak tartalmát a felhasználók határozzák meg. A rendszer ezáltal válik rugalmassá, az egyedi alkalmazási igényekhez könnyen hozzáigazíthatóvá.

A programrendszert kezelője – jelszó segítségével – teljes jogkörrel, mindenki más korlátozott jogkörrel használhatja. A programrendszer más programrendszerekhez illeszthető. Eszközigénye: 1 db IBM-kompatibilis XT vagy AT, min. 640 kb-át RAM, winchester lemez, Epson nyomtató, MS-DOS 3.30 operációs rendszer.

Precis 2.1

Felhasználási terület: indexelés

Készítő: Molnár Imre (OPKM)

Forgalmazó: Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, Bp., Pf. 18. 1363

Ár: első példány: 18 000 Ft, a további példányoké: 2000 Ft

Referenciahely: OPKM

Az OPKM teljesen automatizált feldolgozási folyamatot vezetett be. Ennek csupán egyik része a tematikai feldolgozás. Az OPKM általánosságban IBM-technikát alkalmaz; pénzügyi okokból a folyamatba helyenként – kizárólag adatrögzítés céljára – olcsóbb Commodore-64-eseket állított be.

A PRECIS technológia a leírás pontosságára, szabványosságára épül, ahol a kurrens források feldolgozásának prioritása van. A tartalmi-tematikai feldolgozásra alkalmas, ma ismert indexelő eljárások közül a PRECIS a legfejlettebb, s ezért alkalmas a kellő mélységű, egyértelmű indexelésre. Felhasználóbarát, tehát a tételekre vonatkozó közlés a természetes nyelv mondatalhoz hasonló szerkezetben jelenik meg.

Az MPI-t, a magyar pedagógiai irodalom bibliográfiáját és a KPI-t, a külföldi pedagógiai irodalmat referáló folyóirat negyedévi számait az OPKM bibliográfiaszakosztály programja teljesen automatikusan állítja elő. Az egyes tételek a megadott besorolási adat szerint rendezve, a megfelelő szakcsoportba sorolva jelennek meg. Minden tétel kap egy-egy azonosítót, amelyre az utalások, illetve a mutatók hivatkoznak.

A program rugalmasan paramétereztető, ami azt jelenti, hogy tetszőleges formai követelményeket és különféle szerkesztési utasításokat lehet számára megadni. A feldolgozáshoz felhasználható a tárgyszavak szakcsoportos jegyzéke.

Felvitelkor a könyvtári szakozók látják el az egyes tételeket szakcsoportszámokkal, s ugyanakkor készítik el a PRECIS indextételeket is a pontos visszakeresés megkönnyítésére. A besorolási adatelemekre, ill. a másodlagos besorolási adatelemekre rendezés a magyar szabványnak megfelelően történik. Rendezéskor a program figyelmen kívül hagyja a nevek előtti címeteket (mind dr., id., özv. stb.). A program felismeri a római számokat is, és értéküknek megfelelően a betűrendet megelőző arab számok közé írja be őket.

PRESSDOK

Felhasználási terület: forrástájékoztató a magyar politikai, jogi, gazdasági sajtóból

Készítő: Rónai Iván

Forgalmazó: Országgyűlési Könyvtár, Bp. V., Kossuth tér 1–3. 1053

Ár: floppyújságként 20 000 Ft/év + ÁFA, adatbázisként 25 200 Ft/év + ÁFA

Referenciahely: Miniszterelnöki Hivatal, minisztériumok, önkormányzatok, információs, oktatási intézmények, vállalatok, valamint 18 könyvtár.

A PRESSDOK az Országgyűlési Könyvtár 1989-ben megindított forrástájékoztató szolgáltatása a magyar sajtó politikai, jogi és gazdasági témájú cikkeiről, híreiről. A benne feltárt 120–150-féle sajtótermék a napilaptól az évkönyvig terjedő választékot tükröz. Havonta átlagosan 3000 a feldolgozott tételek száma.

A szolgáltatás IBM-kompatibilis személyi számítógépen futtatható floppyújság formájában jelenik meg, önálló keresőszoftvert tartalmaz. (Adatbázis-építésre alkalmas formában is hozzáférhető.)

Használatához elegendő az információkereső logikai készség és némi számítógép-kezelési alapismeret.

A PRESSDOK tételszerkezete öt adatcsoportból áll: forrásadatok (forrás neve, évszáma, dátuma vagy füzetszáma, a tétel kezdő oldalszáma); szerzői adatok; címadatok; tárgyszóláncc; témakódok.

Kényelmes képernyőkezelési technika segítségével az adatcsoportok bármelyik informatív eleméből keresőkérdés szerkeszthető. A találatokat a képernyőn lapozással, valamint nyomtatón is meg lehet jeleníteni, de további szerkesztési munkához szövegfájlba is írni. A keresés befejezésekor a találatokat részletesen értékelő üzenetet kap a felhasználó.

A találatok eredetije az Országgyűlési Könyvtárban megtalálható, másolatban megrendelhető.

Regiszter (folyóirat-érkeztető és nyilvántartó rendszer)

Felhasználási terület: könyvtárak és kereskedelmi cégek folyóirat-kezelése

Készítő: Liszkay Béla-Sromek Stanislaw (BME Központi Könyvtár)

Forgalmazó: Budapesti Műszaki Egyetem, Buda-foki út 4. 1111

Ár: 48 000 Ft

Referenciahely: BME Központi Könyvtár

A program a számítástechnika eszközeivel helyettesíti a folyóiratok nyilvántartására szolgáló hagyományos módszereket, és számos új lehetőséget kínál az adatok sokoldalú feldolgozására és kezelésére. Nyilvántartja a beérkezés időpontját, figyelemmel kíséri a várható beérkezés idejét, automatikusan elvégzi a hiányzó számok egyedi szállítók szerinti reklamálását. Alkalmos a letéti folyóirat-állomány kezelésére, a leltározás és a költetés adminisztrációjának segítésére. Az egyes funkciók a megfelelő menüpontok kiválasztásával működtethetők. A rendszer kezelése számítástechnikai ismereteket nem igényel, és könnyen el lehet sajátítani. Az alapvető tevékenységeken túl felhasználható a szállító és letéti helyek nyilvántartására, valamint különböző statisztikai kimutatások készítésére a tárolt adatok alapján.

A leggyakoribb keresőelemek: a cím szavai és az ISSN-szám, de a SISAC-kóddal ellátott folyóiratok esetében fényceruzával is gyorsítható a keresés. A BME könyvtárban több mint 2300 folyóirat kezelését kezdték meg e programmal IBM-kompatibilis AT-n és EPSON FX 1050 nyomtatón. A rendszer a helyi egyedi igényekhez átalakítható.

A programot a Központi Könyvtár szűkebb kollektívájára dolgozta ki, és szerzői jogi oltalmat kapott rá. Az egyetem felhasználási jogot ad a programra más intézményeknek is.

REP

Felhasználási terület: információ-visszakeresés, repertóriumkészítés

Készítő: Horváth Ádám (OSZK fejlesztési osztály)

Forgalmazó: Horváth Ádám

Ár: 35 000 Ft

Referenciahely: TS4 programiroda

A rendszer a Dippold Péter által összeállított *A Történelmi Szemle Repertórium 1958-1982* szerkesztését követő kiadványok létrehozására alkalmas. Az adatok egyszeri bevétele után automatikusan létrejön egy szerzői és egy tárgyszavas betűrend két-hasábos szedéssel, a betűk tipografizálásával, azaz lényegében nyomdakész állapotban. Mind a szerzői, mind a tárgyszavas részben a tanulmányok, ismertetések stb. teljes leírása megtalálható.

Egyetlen lényeges különbség a Történelmi Szemle repertóriumához képest: az egyes tételeket a REP a ma érvényben lévő nemzeti és nemzetközi könyvtári szabványoknak megfelelő formában jeleníti meg. Az ismertetéseknél az összetevő részek leírására vonatkozó nemzetközi ajánlás (Guidelines for the application of the ISBDs to the description of component parts) szerint jár el.

A nyomtatott repertórium a REP és a Word szövegszerkesztő együttműködésével jön létre. A felhasználónak mindössze négy nevet kell tudnia: két előre definiált űrlapét és két Word makroprogramét. A nevek megadásával a repertórium gyakorlatilag automatikusan készül el. A kiadvány végső alakját minden felhasználó maga alakítja ki, amikor előszóval, tartalomjegyzékkel stb. szerkeszti egybe.

STADAT gyorsinformációs rendszer

Felhasználási terület: KSH gyorsinformáció

Készítő: az adatbázist a KSH és 20 megyei kirendeltsége, valamint az adatszolgáltató minisztériumok építik

Forgalmazó: Központi Statisztikai Hivatal, Bp., Keleti Károly u. 5-7. 1024

Ár: 4000 Ft/hó előfizetési díj

Referenciahely: KSH STADAT-iroda, KSH Könyvtár, KSH megyei igazgatóságok, minisztériumok

Az adatbázis szolgáltatói és az általuk szolgáltatott adatok jellege:

- ▶ KSH: gazdasági folyamatok évközi adatai, népmozgalom, egészségügy
- ▶ Munkaügyi Minisztérium: a munkaerőmozgás adatai
- ▶ Igazságügyi Minisztérium: bírósági statisztikák
- ▶ Belügyminisztérium: rendőrségi statisztikák
- ▶ Magyar Nemzeti Bank: pénzforgalmi adatok
- ▶ Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság: központi fejlesztési programok, ill. OMFB-tanulmányok
- ▶ Országos Meteorológiai Szolgálat: éghajlati statisztikák, időjárás-előrejelzés
- ▶ Pénzügyminisztérium: a költségvetés pénzforgalmi adatai.

SZIRÉN

Felhasználási terület: könyvek és folyóiratcikkek formai és tartalmi feltárása

Készítő: Mohai Lajos, Bp. XIV., Kerepesi út 78/CS, III. 10. 1148

Forgalmazó: a szerző

Ár: MS-DOS-ban 35 ezer Ft, iskolának 20% engedmény

Referenciahely: Csokonai Vitéz Mihály Gimnázium, Csurgó (Viola Ernő); Bencés Gimnázium, Pannonhalma (Schramkó Péter).

A Szirén programcsomag a könyvtári állomány szabványos feldolgozása mellett rendkívül gyors keresési és kigyűjtési lehetőséget kínál. A rendszer 1991 nyarától hálózatos környezetben is működtethető. A feldolgozható adatfajták: egy- és többkötetes könyvek, analitikák, cikkek, amelyek szabályos módon rögzíthetők, módosíthatók és törölhetők. Az adatok megjeleníthetők képernyőn, nyomtatón, vagy – későbbi feldolgozás céljából – mágneslemezre rögzíthetők. Az adategységekben bőséges hely van a tárgyszavak vagy ETO-számok felviteléhez. A rendszerhez tartozik egy tárgyszójegyzék-készítő program, amely a magyar ábécé szabályai szerint rendez az állományban lévő tárgyszavakat.

A kereső és kigyűjtő program korlátlan számú logikai kapcsolat megadásával, tetszőleges szempontok szerint (szerző, cím, tárgyszavak stb.) rendkívül gyorsan gyűjti ki a megfelelő könyveket, ill. cikkeket. Valós, 4000 kötetes, 20 000 (ebből 3600 különböző) tárgyszavas állományon négy logikai kapcsolat megadásával IBM AT-n a kigyűjtés átlagosan 0,5 s-ig tart. Ez a keresési idő 20 000 kötetes tesztállományon (200 000 tárgyszóval) csupán 0,8 s-ra nőtt, félmillió könyvtári állomány mellett is legfeljebb néhány s. Egy másik, lassúbb módszerrel bármilyen részinformációk szerint is kereshetünk az állományban.

TEXTAR

Felhasználási terület: szöveges adatbázis-kezelés, főként könyvtári területen

Készítő: INFOKER Számítástechnikai Alkalmazási Kiszövetkezet

Forgalmazó: ua.

Ár: 200 000 Ft + ÁFA (betanítással)

Referenciahely: FSZEK, megyei könyvtárak, KSH, BM, Nemzetközi Kapcsolatok Minisztériuma, Országgyűlési Könyvtár, HVG, TUNGSRAM Könyvtár, Pannonplast Könyvtára.

A program relációs szöveges adatbázis-kezelésre szolgál, legfontosabb jellemzője a rendkívüli gyorsaság és az optimális tárkihasználás, mivel a több tételben szereplő azonos adatokat (mint szerző, kiadó, sorozat stb.) csak egyszer tárolja. 255 különböző karaktert (gyakorlatilag a könyvtárügyben használatos minden diakritikus jellel ellátott karaktert) kezel.

Az adatbevitelt rendkívül leegyszerűsíti, hogy a rendszerben tárolt adatok közül bármelyik előhívható. A program alkalmas dokumentumok formai és tartalmi feltárására. Az adatok között szemantikai kapcsolatok (tezauruszrelációk, egységesített név – névváltozat) létesíthetők. Az adatbázisban tárolt adatok helyi hálózatban kereshetők vissza. Az adatbázisból szabványos katalóguscédulákat lehet készíteni, amelye-

ket a program a szükséges besorolási adatokkal "fejel meg". A tárolt adatokból automatikusan nyomdakész bibliográfia szerkeszthető.

Ötvenezer könyv teljes bibliográfiai leírását tartalmazó adatbázis 40 megabájt tárolókapacitást igényel. A program egy adatbázisban ötven adatállományt, egy adatállományban kétmillió tételt, egy tételben 50 mezőt, egy mezőben 65 000 karaktert képes tárolni, természetesen a tárolóegység (merevlemez) kapacitásának függvényében.

TEXTBANK szöveges dokumentációfeldolgozó és -kereső rendszer

Felhasználási terület: könyvtárak, intézmények, bankok, vállalatok stb. dokumentációs anyagának kezelése

Készítő: DATEX Műszaki Fejlesztő és Szolgáltató Kft., Bp., Vöröskő u. 11/a, 1126

Forgalmazó: ua.

Ár: 180 000 Ft + ÁFA

Referenciahely: Postabank és Takarékpénztár Rt., Állami Bankfelügyelet, Miniszterelnöki Hivatal

A TEXTBANK a legkülönbözőbb szöveges dokumentumok kényelmes és biztonságosan kezelhető információtároló és -visszakereső rendszere. Könyvtárakban minden olyan adatbázis építésére, ahol a bibliográfiai leírásokon kívül szöveges információt (annotáció, teljes szöveges dokumentum) akarunk tárolni, jól használható. Ilyen terület például a közérdekű információ, a helyismereti gyűjtemény, a folyóiratok analitikus feldolgozása. Meglévő katalógusok adatait szkennel segítségével olvashatjuk be közvetlenül a cédulákról.

A bevihető dokumentumok az alkalmazási igényeknek megfelelően alakíthatók, formázhatók. Szkennel használatával megszabadulhatunk a hosszú szövegek nehézkes rögzítési eljárásaitól, ezzel ugyanis laponként olvashatjuk be a dokumentumok tartalmát az adatbázisba. A dokumentumokat egyedi azonosítóval kell ellátnunk az egyediség ellenőrizhetősége és a gyors közvetlen eléréses visszakereshetőség érdekében. A dokumentum típusának megfelelően kijelölt képernyőformának megfelelően billentyűzhetők be az azonosító kulcsok, amelyekből indexállományt hoz létre a rendszer.

A TEXTBANK legnagyobb előnye, hogy tetszőlegesen megadott keresőkérdésre is információkat tud szolgáltatni a szöveges adatbázisból. A gyakrabban használt keresőkérdéseket és a találatokat is tárolni lehet.

Az ügyviteli felhasználásban a dokumentumok személyhez vagy szervezeti egységhez köthetők, ügyintézőknek szignálhatók, elintézésük ellenőrizhető, s archiválásukat a rendszer oldja meg. Az adatvédelem a tulajdonos által meghatározható jogszabályi, hozzáférési szintek alapján szabályozható. Kijelölhető, hogy melyik osztályon, ki milyen típusú dokumentumhoz férhet hozzá, mit szignálhat, mit olvashat el, mire köteles válaszolni, mit archiválhat.

A TEXTBANK többféle környezetben is alkalmazható:

- ▶ PC-s változata MS-DOS operációs rendszer alatt és/vagy NOVELL hálózati környezetben üzemeltethető;
- ▶ mini- és nagygépes változata DEC VAX számítógépeken VMS operációs rendszeren üzemeltethető ISIS vagy relációs adatbázis-kezelésre (Rdb-re) támaszkodva. Ha a felhasználó kívüli PC-s környezetét vagy adatbázisát, minden változtatás nélkül átviheti állományát egy nagy teljesítményű, VAX típusú számítógépre.

TEXTCON

Felhasználási terület: szöveg formátumú adatok rekordba szervezése

Készítő: Teleinfotéka Kft.

Forgalmazó: Teleinfotéka Kft., Bp. I., Gyorskocsi u. 5-7. 1011

Ár: 30 000 Ft

Referenciahely: Teleinfotéka Kft.

Jól használható szöveges adatok (CD-ROM adatok, levelek, megjelenítési, nyomtatási formátumok eredményei) rekordokba szervezésére.

A program menüvezérelt, paramétereizhető, a konvertálási stratégia eltávolítható. Mód van konvertálás közbeni nyomon követésre, adatellenőrzésre.

A program text és vpx típusú adatfájlok text, vpx és ISO 2709 formákba való konvertálására szolgál. Szöveg — szöveg és kódkonverzió is lehetséges. ISO-forma esetén ismétlődő mezők előállítására van mód.

Egyik alkalmazási területe a CD-ROM keresési eredmények átvitele MikroISIS típusú állományokba.

VIKON

Felhasználási terület: Videokölcsönzés

Készítő: Kalácska Zoltán

Forgalmazó: ÉGSZI TISZA, Debrecen, Petőfi tér 10. 4025

Ár: 130 000 Ft + ÁFA

Referenciahely: HAJDUFILM

A rendszer IBM PC AT típusú vagy vele kompatibilis számítógépre készült az MS-DOS vagy PC-DOS 3.10-es verzióra alapozva.

A rendszer szolgáltatása: kazetta-nyilvántartás, értékesítési adatok kezelése, statisztikák és pénztár-bizonylatok nyomtatása.

WORD-HU magyar ékezetes kiegészítés Microsoft WORD 5.00 szövegszerkesztő programhoz

Felhasználási terület: szöveg-, ill. kiadványszerkesztés

Készítő: NOVOTRADE PC Szalon, Bp., Sallai I. u. 6. 1136

Forgalmazó: ua.

Témafelelős: Armuth Gábor és Darányi Zsolt

Ár: 10 000-74 000 Ft (a konfigurációtól függően)

Referenciahely: DHC, KOLONEL, NOVOTRADE stb.

A WORD-HU programcsomag segítségével hardverbeavatkozás nélkül használható az összes magyar nemzeti karakter a különböző szöveges anyagokban.

További jellemzői:

- ▶ magyar nyelvű (makro) menüt is tartalmaz, amely segítséget nyújt azoknak a felhasználóknak, akik nem járatosak idegen nyelvekben;
- ▶ támogatja a magyar ábécé szerinti sorbarendezést;
- ▶ magyar nyelvű dokumentumokban is használható a kisbetű-nagybetű konverzió, amely természetesen a keres, a keres-cserél műveleteknél is működik;
- ▶ kihasználható a nyomtatók korszerű szolgáltatásai (betűtípus-választék, betűváltozatok, méretválaszték, keretező vonalak, tónusok stb.);
- ▶ kezeli az elterjedt nyomtatótípusokat, azokhoz a nyomtatókhoz pedig, amelyeket a programcsomag nem támogat, a felhasználók igénye szerint (a leírás és a készülék birtokában) a Novotrade elkészíti a nyomtatókezelő rutinokat;
- ▶ a szabványosnak tekinthető CWI-kódkiosztást valósítja meg, így a hasonlóképpen szabványos egyéb programrendszerekkel kódszinten kompatibilis. A CWI-kódtól eltérő kódkiosztású rendszerekkel (pl. a Ventura Publisherrel) a kommunikációt makroszinten támogatja;
- ▶ fejlesztése folyamatos, a készítő a legújabb programváltozatokról a regisztrált felhasználókat értesíti, illetve a továbbfejlesztett programváltozatokat rendelkezésükre bocsátja; a programcsomag (és a Word 5.0 szövegszerkesztő program) betanítását vállalják, kérésre — akár a felhasználó telephelyén is — tanfolyamot szerveznek; a regisztrált felhasználóknak — igény szerint — konzultációs szolgáltatást nyújtanak;
- ▶ más írásformákra és nyelvekre (cirill, cseh, szerbhorvát stb.) való kiterjesztését készítő a felhasználók igénye szerint vállalják.

Aktív védelmet (hard-lock, vírus, lemezes védelem) a program nem tartalmaz. A programot adott konfigurációra és kötött munkahelyszámra forgalmazzák; minden eladott program egyedi azonosítót tartalmaz. Ha egy felhasználó több munkahelyen kívánja (azonos konfigurációval) programcsomagját használni, az elsőt követő minden programpéldány megvásárlásakor 50% árengedményt kap az alapárból. Különösen nagy számú felhasználás esetén egyéb engedmények is lehetségesek.

Fejős László
(OSZK-KMK)